

№	Назва етапу	Характеристика
4.	Аналіз	Відбувається оцінка та систематизація отриманої інформації. Зіставлення результативності бізнес-процесів фірми з еталонним підприємством та аналіз відхилень.
5.	Впровадження позитивного досвіду	Використання успішної практики еталонних підприємств та її модифікація та адаптація відповідно до потреб досліджуваного підприємства з метою нейтралізації виявлених у ході бенчмаркінгу слабких місць та досягнення стратегічних цілей [2].
6.	Контроль впровадження результатів аналізу	Здійснення постійного порівняння бажаних змін та результатів аналізу. Оцінюється ступінь досягнення цілей підприємства та виконання стратегії [4].

Джерело: узагальнено автором на основі [2-4].

Застосовуючи цей метод, особливу увагу слід звертати на дотримання основних принципів бенчмаркінгу, оскільки від цього залежатиме, яким буде результат. До них належать наступні:

- аналогія (означає, що усі бізнес – процеси повинні бути порівнюваними);
- достовірність інформації (вона повинна бути актуальною та з перевірених джерел);
- вимір та порівняння характеристик (для того щоб можна було встановити відхилення та провести аналіз цих розходжень);
- взаємна погодженість в обміні даних між підприємствами (тобто проводити бенчмаркінг тільки за згодою сторін) [3].

Отже, можна стверджувати, що метод бенчмаркінгу ще недостатньо поширений у вітчизняній практиці, але у зарубіжних країнах він користується з великою прихильністю, допомагаючи іноземним підприємствам залишатися конкурентоспроможними, що є ключовим фактором успіху на ринку. Основною перевагою бенчмаркінгу є значна економія часу та коштів на заходи з підвищення ефективності управління підприємством, оскільки дає можливість використовувати інноваційні підходи, вже створені іншими підприємствами. Бенчмаркінг сприяє формуванню нового стилю роботи, стимулюючої формування внутрішньої культури ведення бізнесу.

Список використаних джерел: 1. Гришкевич П. М. Обґрунтування застосування бенчмаркінгу як інструменту удосконалення обліку суб'єктами підприємницької діяльності. *Студентський вісник Національного університету водного господарства та природокористування*. 2015. № 2(4). С. 130-133. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/4111>. 2. Кравчук Н. В., Білоус О. С. Роль та необхідність застосування бенчмаркінгу в системі бухгалтерського обліку. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/161260406.pdf>. 3. Морщенок Т. С. Бенчмаркінг як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємницьких структур. *Економіка та суспільство*. 2017. № 9. С. 533–540. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/issue/view/15>. 4. Панченко Г. С. Удосконалення механізму застосування бенчмаркінгу у системі управлінського обліку. URL: <http://ea.donntu.edu.ua/bitstream>. 5. O. Jurevicius. Benchmarking. 2018. URL: <https://strategicmanagementinsight.com/tools/benchmarking.html>.

УДК 657

Я. М. Пилипенко, здобувачка вищої освіти

Науковий керівник: **О.О. Сидоренко**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

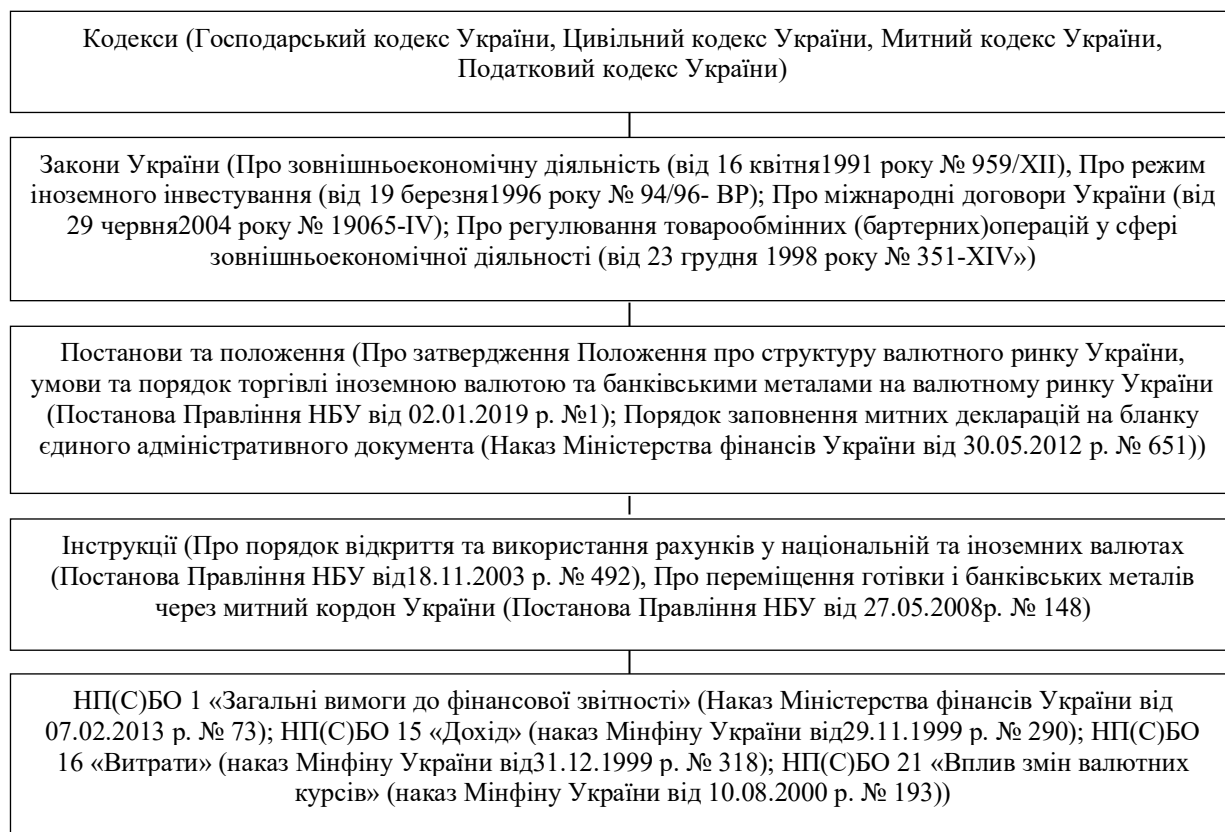
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБЛІКУ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Ключові слова: облік, експорт, нормативна база, регулювання.

Перехід економіки України до ринкових відносин суттєво підвищив роль зовнішньоекономічної діяльності в розвитку країни. Посилення зовнішньоекономічного чинника об'єктивно диктується ринковими перетвореннями, які відбуваються, що формують якісно нові взаємозв'язки з іншими країнами світу.

Зовнішньоекономічні відносини, основу яких становлять експортно-імпортні операції, дають змогу найбільш повно реалізувати переваги міжнародного розподілу праці, відкривають доступ до передової технології, управлінського досвіду, істотно впливають на темпи економічного зростання та сприяють зростанню національного доходу держави.

Система обліку експортних операцій будується, перш за все, під впливом сучасного правового регулювання і включає такі групи, наведені на рисунку 1.

Рис. 1. Нормативно-правова база з обліку експортних операцій за їх видами
Джерело: складено та узагальнено автором.

1. Нормативно-законодавчі документи щодо регулювання експортних операцій. Згідно зі ст. 18 Конституції України «зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загально визнаними принципами і нормами міжнародного права» [6].

Сукупність правових засад в Україні стосовно першої групи досить значна, але основними законодавчими актами, що визначають правові засади експортних операцій суб'єктів господарювання, є Господарський кодекс України [1] та Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [4].

Згідно зі ст.1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» «Експорт товарів – це продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в не грошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів» [4].

Необхідною умовою вивезення товару через митний кордон є виконання процедур з декларування товару на митниці, які встановлені Митним кодексом України.

2. Нормативно-законодавчі документи щодо питань оподаткування експортних операцій. Нормативно-правове забезпечення оподаткування охоплює широке коло документів, які безпосередньо впливають на формування та сплату податків при експорті товарів. Найголовніший серед них Митний кодекс України [7].

3. Нормативно-законодавчі документи щодо регулювання іноземної валюти.

Особливе місце в організації обліку ЗЕД посідає іноземна валюта. Здійснення розрахунків в експортній діяльності відбувається із застосуванням іноземної валюти і регулюється Законом України «Про валюту і валютні операції» [3].

4. Нормативно-законодавчі документи щодо обліку експортних операцій.

Існує значна кількість нормативних актів, що регулюють систему бухгалтерського обліку експортних операцій. Серед них важливими є:

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5];
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [8];
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» [9];
- План рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Як бачимо, значний перелік нормативних документів впливає на організацію обліку операцій ЗЕД.

Отже, регулювання обліку експортних операцій – це визначення засад, принципів та порядку проведення обліку експортних операцій.

Список використаних джерел: 1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. 2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>. 3. Про валюту і валютні операції: Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>. 4. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>. 5. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1172-03#Text>. 6. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.96 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. 7. Митний кодекс України від 11.07.2002 р. № 92-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>. 8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>. 9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>.

УДК 658

Я. О. Потапенко, здобувачка вищої освіти,

Науковий керівник: **К. В. Гнедіна**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Ключові слова: *управлінське рішення, підприємство, контролінг, цикл управління, можливості, загрози, зовнішнє середовище, сильні та слабкі сторони.*

Управлінське рішення як багатозначна і багатогранна категорія має декілька інтерпретацій. Одна з них базується на «раціональній поведінці» учасників у розробці та прийнятті управлінських рішень; друга розглядає рішення як результат діяльності організації та її внутрішнього потенціалу, структури, технології [1]. Процес розробки, прийняття та впровадження управлінських рішень тісно пов'язаний з усім керівництвом, адже в багатофакторному та динамічному середовищі сучасний бізнес існує з високим рівнем невизначеності, вибором між альтернативними рішеннями проблеми, що дозволяє найкращим чином досягти цілей організації. При підготовці та впровадженні управлінського рішення важливо визначити зону проблеми: чи це в зоні управління, в зоні впливу або поза зоною впливу [2]. У межах зони, керівництво керує заходами, тому підсистема управління реалізує повний потенціал процедур контролю з метою ефективної реалізації цілей організації. За межами зони впливу головним є визначення ключових факторів зовнішнього середовища, які впливають на реалізацію цілей організації. На рисунку 1 зображено традиційний цикл управління.